

Danskeren

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAG FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA,

udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

Danskeren udkommer Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: 12.00. Udlandet \$2.50

Bladet betales i Forskud. Bestilling Betaling. Adresseændring etc. med Undtagelse af Bidrag til

Bladets Indhold adresseres DANF LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør:

A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtager regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere“s Kontor.

Advertising rates made known upon application.

Naar Læsere henvender sig til Folk som avorterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det avterede, bedes de altid om tale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Gavn.

Pludseligt Dødsfald. Mr. John Madsen, Waupaca, Wis., Medlem af Børnehjemsbestyrelsen og tidligere Kasserer for Børnehjemmene, er den 27. November død efter kun 24 Timers Sygeleje. Nærmere Oplysninger mangler.

En Dommers Raad til en Præst. Benjamin A. Sherwin, en Præst i Cleveland, Ohio, blev forledet af en Dommers raad til at søge anden Beskæftigelse, fordi han fik kun \$93 om Maanedens i Løn. Pastoren havde begæret Skilsmisse fra sin Hustru af den Grund, at han ikke kunde forsørge hende og fem Børn med den ringe Løn. „En saa kraftig Mand, som De er, maa kunne faa anden Beskæftigelse,” sagde Dommere. Fri fra Hustru og Børn blev han ikke.

621,576 Indvandrere kom til vort Land i det Regnskabsaar, der endte sidste 30. Juni. 191-575 af disse havde før været bosat her i Landet. Fra de tre skandinaviske Lande kom der 25,150 og fra Finland 1,830, men fra Italien kom det største Bidrag, nærværd 130,000. I samme Tidsrum udvandrede der 428,062 Personer, af hvilke 20,420 var Skandinaver, 100,054 Italiener og 2,004 Finner. Altsaa i Virkeligheden kom 4,730 skandinaviske Indvandrede, og af Finner udvandrede der 164 flere, end der kom hertil. Rumænerne Antal her i Landet skal være mindsket med 20,656 i sidste Regnskabsaar.

Protestantisk Opvaagnen i Europa. „The United Presbyterian“ fortæller, at Sherwood Eddy bringer en opmuntrende Beretning fra Czecho-Slovakia om, at Protestanterne rejser sig i den nye Republik. Han siger, at 200,000 Mennesker i de sidste fem Maanedes har sluttet sig til Bevægelsen. De har komplet brudt med Rom, holder Gudstjeneste i Modermaalet, afskaffer „Priests.“ Kolibat og aabner Skrifter for alle. Bøhmerne har været bemærkede for deres Skepticisme, hvilket var en Følge (reaction) af den romersk-katolske Kirkes Tvang og Forfølgelse. De betragter Johan Huss som deres nationale Helt, og den protestantiske Kirke øver stor Indflydelse over dem ved at formane dem til at være loyale mod, hvad han lærte dem.

Religionsundervisning en Hverdag. Vi har en Menighed og Præst i Van Wert, Ohio, og kom saaledes til at lægge Mærke til følgende i et Bytteblad, skriver „The Luth.“: „Van Wert, O., en County-Sæde By, med 8,000 Indbyggere,

har gjort Lykke med Bibelstudium for Skolebørn en Ugedag. De seksten protestantiske Kirker blev enige om at antage en Dame til at undervise i Bibelen. Skoleraadet for de offentlige Skoler ordnede det saaledes, at der blev afsat en Eftermiddags-time i hver af Byens fire Skoler til denne Undervisning, og der rejstes \$1,600 ved offentlig Subskriptions Arbejde har nu været fortsat i to Aar. Ud af Skolens 1000 Skolebørn har 850 taget Del i Bibelstudiet. Søndagsskolen har høstet stor Gavn af Bibelstudiet i Hverdagsskolen.”

Nordmændene vil have Tordenskjolds Lig. „Trondhjems Adresseavis“ hævder iflg. „Natt.“ ikke blot i en indsendt Artikel, men ogsaa i en Redaktionsartikel, at Tordenskjolds Lig bør føres til Norge og bisættes i Trondhjems Domkirke. Bladet mener, at det er krenkende for norsk Nationalfølelse, at Søhøsten hviler udenfor Landets Grænser, og udtaler Forvisningen om, at man ogsaa i Danmark vil forstaa dette.

Der er dog mange andre, ogsaa Nordmænd, som er af en anden Mening. Skønt Tordenskjold var født i Norge, saa maa han betragtes som dansk Søhelt. Allerede før han var 15 Aar, kom han til København, og det var herfra, hans Løbebane som Sømand begyndte.

TANKER ANGAAENDE PRÆSTEKALDELSE.

Lad mig først sige, hvad der er den væsentligste Grund til, at jeg kommer frem med de følgende Tanker om Præstekaldelse i vort Samfund.

Jeg har lagt Mærke til, at Præster efter at have virket et Aarstid eller to i et Missionskald har taget imod Kald fra en anden Menighed og saa har forladt Missionskaldet.

Hvad Grunden kan have været i hvert saadant Tilfælde, ved jeg ikke og bryder mig egentlig heller ikke om at vide det; thi det er ikke min Agt at føre Klage imod hverken den ene eller den anden for Flytteri. Men almindelig set maa det være meget uheldigt, ja skadeligt for en Missionsvirksomhed at blive Genstand for Afbyrdelse af Virksomheden og Vakance efter en kort Tid, og det synes mig, at Samfundet bør finde Vej og Maade til, at saadant ikke sker.

Flere af Læsere vil mindes, at da man derhjemme fattede Bestemmelse om at sende Past. Harald Jensen (Kent) til Salt Lake City, Utah, betingede man sig, at han blev der i mindst 5 Aar.

Hensynet til Missionsvirksomheder er altsaa den væsentlige Grund til, hvad jeg vil sige. Men der er andre Grunde.

Hvorledes man bærer sig ad at kalde Præst i de forskellige Menigheder i vor Kirke, det ved jeg ikke. Der er jo aldrig givet eller vedtaget nogen Fællesregel derfor, saa hver Menighed følger vel sin egen Regel. Men her i Blair er det forbudt (eller forbydes hver Gang) ved Præstekaldelse at nominere eller foreslaa Kandidater, saa man begynder at stemme i det blaa.

Der er baade en god og en daarlig Side ved den Fremgangsmaade; den daarlige Side er, at selv de, der er dybest interesserede for Menighedens sande Vel, næsten tvinges til forud for Mødet at samle Stemmer for den, de anser for bedst skikket for Kaldet.

Der kunde nævnes andre Grunde, men lad Læsere selv finde dem, maaske hver paa sit Sted.

Men hvorledes kan det være anderledes, naar Menighederne skal beholde deres Frihed til at kalde Præst ubeskaaret? Lad os ræsonere lidt angaaende Friheden. Vi lever i et frit Land, og her nydes Frihed i stor Udstrækning. Men alligevel — min Frihed naar ikke

længere end til min Næstes Hævede. Selve Ejendomsretten er jo Udtryk for, at der er Grænse for Friheden. Jeg har ikke Frihed til at gaa hen og opføre et Hus at bo i, hvor jeg finder for godt. Heller ikke har jeg Frihed til at besaa og avle paa en Mark, uden jeg først køber eller lejer den. Helt igennem det sociale Liv sætter Hensynet til min Nabo — og til Samfundets Vel i Almindelighed — Skranke for min Frihed.

Hvorfor skulde Hensynet til Søstermenigheder da ikke sætte Skranke for den Menigheds Frihed, jeg tilhører! Den enkelte Menighed bør tage Hensyn til den andens og hele Samfundets Virksomheds Vel.

Ligesaa gaar vi i det borgerlige Liv ikke til Valg af Embedsmænd eller offentlige Tjenere uden at have Kandidater opstillede. Det lader sig nok ogsaa gøre ved Præstevalg at faa skikkede Kandidater opstillet paa en værdig Maade.

Medens jeg i Tanken syslede med disse og slige Ting, kom jeg til at lægge Mærke til, hvad Kirkeministeren derhjemme havde foreslaaet til Lov for Præstevalg i den Del af Sønderjylland, som er bleven genforenet med Danmark.

Det, jeg særlig standsede ved, var, at Ministeren skulde indstille tre Kandidater til en Menighed at vælge imellem. Der var altsaa tre Nominationer, og en Menighed havde Frihed til at vælge mellem de tre.

Hvorfor kunde vi ikke have en saadan Orden (eller Vedtægt) i vor Frikirke, at Præster, der ønsker at flytte, melder dette til Samfundets Formand eller Kirkeraad, — at Menigheder, der ønsker Præsteskitte, melder dette til den samme, — at en Menighed, der ønsker at kalde Præst, først henvender sig til samme Raadgiver for at faa Anvisning paa f. Eks. tre Præster, de kan vælge imellem, og endelig, at en Præst ikke forlader sit Kald uden at have raadført sig med Kirkens Styrelse derom? Det sidste skulde da særlig gælde dem paa de nye Udposter, og de burde maaske endogsaa ifølge vor Kredsmissions Ordning henvende sig hver til sin Kreds's Styrelse.

Det forekommer mig, at en sliq eller lignende Ordning ikke vilde sætte snævrere Grænser for Friheden, end Hensynet til Naboer (Søstermenighederne) og det heles Vel kræver.

Den kunde maaske endogsaa tjene til Løsning af to Vanskeligheder, som i den senere Tid ofte har været omtalt — Toprogsvanskeligheden og Brug af de ældre Præster, saa længe de er tjenstdygtige. Den vilde nemlig give Anledning til at tage rimelige Hensyn i flere Retninger.

Tænk over det, Brødre! Vi trænger til noget i den Retning. Hensynet til de bedste Former for Guds Riges Arbejde kræver det. Har nogen anden noget bedre at foreslaa, saa skal det blot glæde mig.

Men ligesom det lykkes dem derhjemme i Staskirken at bevæge sig fremad imod større Frihed, saa maa det kunne lade sig gøre for os her i Frikirken med demokratisk Styrelse at bevæge os fremad imod mere Orden og Fasthed i vor Virksomhed.

A. M. Andersen.

VORT SAMFUND'S ENGELSKE KONFERENS.

Paa vort sidste Aarsmøde, Hutchinson, Minn., førtes en for vort Samfund helt ny Sag fremført i Form af Forslaget:

„at der stiftes en engelsk Konferens indenfor vort Samfund.”

Undertegnede, som var Forslagsstilleren, betvivler, at noget Forslag af lige Vigtighed nogen Sinds er bleven mødt, som dette blev. To Ting lærte jeg ved den Lejlighed: 1) at en alvorlig ment og en vel tiltænkt Institution mødtes af eller hit-

tes med en vis Arjt „Forstaaelsens Glæde“; og 2) at den, som havde lovet at understøtte mit Forslag, svigtede, da det kom til Stykket.

Dog, efter at Mødet var havet, meddelte Pastor A. W. Neve mig, at et Komitemøde eller saadan noget havde hindret ham i at være til Stede og indfri sit Løfte. Angaaende det første sagde flere: „Sagen har været for lidt forberedt.” „Forslaget kom saa pludseligt,” „det skulde været frem, da der var Tale om „Field Secretary”, „at der var Forstaaelse for Sagen, mere end det saa ud til af det Indtryk, Forslaget gjorde paa Aarsmødet,” „det skulde været motivet, forklaret”; endelig (for den historiske Baggrunds Fuldstændigheds Skyld tilføjes dette,) at en, meget hensynsfuld, skal have ytret, at Forslagsstilleren „burde haft en paa Næsen for saadant noget.”

Pastor Chr. Petersen, McNabb, Ill., kom til mig og spurgte med ægte Interesse om min Mening med (mit) dit Forslag” og jeg gav ham den til Kende. Mødets Ordstyrer, som ogsaa havde vist Forslaget „Forstaaelsens Glæde”, halvt undskyldte sig med at minde om, „at Begrundelsen manglede.” Medlidende, jeg blev Genstand for, var dog mindre end den Forstaaelse, der blev mig vist, jeg mener, den ægte. Oven i Købet blev der mig en Titel til Del: „King of the Progressives”, hvilken en god gammel Kammerat gav mig som Ros, skønt hverken Titel ej heller Ros var Genstand for min Forhaabning, men Konferensens Virkeliggørelse, og al sand Forstaaelse.

For saa videre at indlede Forslaget, som endnu staar ved Magt, følgende: I en Artikel i „Danskere“ tidligt i Foraaret: HVOR ER VI? nævnte jeg denne Sag og fra et lokalt Synspunkt, og et personligt, begrundede jeg den. Den deri omtalte Menighed, som var under Opsejling, er til Dato ikke bleven stiftet. Den vilde have ankret eller, rettere, løbet paa Grund i en Havn, som hedder Uafhængighed af ethvert Kirkesamfund. Jeg skrev jo, at ved Mødet for Drøftelsen af Sammenlutning af forskellige nationale Elementer til en Menighed, alle Lutheranere, strandede Sagen paa Spørgsmaalet: Hvor skal vi høre hen, hvis Ritual skal vi følge, og hvis kirkelige Materialer, som Salmer, Blade o.s.v. tænker man paa at antage? Paa Grund af, at mine Folk var loyale overfor mig — og jeg tilføjer: overfor vort Samfund, hvilket de dog endnu ikke tilhører — forliste den Menighed endnu, inden den var formelt stiftet. Vort er vel ikke det eneste Tilfælde, hvor det havde været ej alene særdeles belejligt, men kærkomment at have haft en saadan Konferens Styrelse at henvende sig til, hvis Specialinteresse og Hverv det var ved Raad og Daad at hjælpe, ja, at lodse Skuden ind i vor Forenede Kirke. I vort Tilfælde var det kun ret, at den havde havnet her, saasom den største Del af dens Medlemmer vilde være bleven saadanne, som i Virkeligheden stammer fra vort Samfund, har deres kirkelige Erfaringer, Oplevelser, Opdragelse, Opfattelse, Syn og Tankegang tilfælles med os: Vistnok to af vore Præster er ordineret her, C. C. Mengers og I. M. T. Winther, to, Engholm og Krogh, har holdt Bryllup her, Trandberg har prædiket her, G. B. Christiansen, P. Clausen, Dixon o. a. har virket her, aldrig nogen Præst eller Lægmand af noget andet Samfund har været i Arbejdet her, den har samme Bekendelse som Samfundets Menigheder, samme Ritual, Salmebog, Blade, er opført i vor Aarsberetning aarligt, yder aarligt til vort Samfund o.s.v. Men den vilde have delt, ikke spaltet, den oprindelige Menighed, og fordi der var Tale om Optagelse ogsaa af ikke-dansk-talende, vilde den

være bleven „The American First Lutheran Congregation of Graettinger, Ia.” Og hver Menighed mere gør dog Samfundet en Menighed talrigere og stærkere, en amerikansk ogsaa. Ikke? Af Aarsberetningen ser jeg, at der er flere Menigheder af vort Samfund eller i Forbindelse med det, som har taget engelske Udtryk i Brug netop i Navneangivelsen; der ligger dog nok noget af en Virkelighed, Trang og Nødvendighed til Grund. Men kan vi vente, at disse Menigheder vedblivende vil blive staaende sammen med os, naar Sproget hindrer dem i at blive repræsenteret paa vort Aarsmøde, med mindre de samvittighedsfuldt sørger for at kunne disponere over et eller flere dansk-talende Medlemmer som nogle af de dygtigste og bedste af Menigheden? Et ubilligt Krav fra vor Side. Og har vi ikke Plads til rent ud amerikanske Menigheder, des mere da mange af Medlemmerne vil være af dansk Herkomst, selv om de ikke længer kender eller taler Dansk? I nævnte Konferens kunde derimod sidde et Medlem eller flere, som kan bruge begge Sprog.

Næppe er den eneste Fordel den, at man har et Sted at henvise den Præst, som kunde vinde eller beholde en saadan Menighed, men vi vilde have et Udvalg til at tage sig af hele det Spørgsmaal om Engelsk, lede Bevægelsen og endogsaa være misbrøderende. Bare vi ser Sagen fra den Side, at mange af vore egne udtrykkeligt kræver Engelsk, bliver Behovet af en saadan Konferens selvindlysende. Vi kan saa langt fra komme Sagen i Forkøbet, men vi kan tage fat og ordne den. Hvert Aar vi venter, betyder (store) Tab. Vi kan maaske ikke just pege paa Menigheder, som har forladt os, og det er maaske en vilkaarlig Ting at pege paa Menigheder, vi kunde have haft, men det er let at pege paa unge Mænd, ogsaa Præstemner, Arbejdere, vi har mistet eller maaske staar i Fare for at miste for det Engleskes Skyld. Fik vi en Konferens, havde de et Sted at tumle sig, som vil arbejde med kun eet Sprog og vi andre, som endnu ser paa Nødvendigheden af at bruge det danske Sprog ogsaa, kan blive, hvor vi er.

Dette til velvillig Overvejelse.

H. P. K. Hansen.

R. 3, Emmetsburg, Ia.

Den 1. Dec., 1920.

BREV FRA PAST. BUSCH.

Stillehavet, 3 Dagsrejser fra Yokohama i Japan, den 4. September, 1920.

Til D. M. S.s Venner!

Under Guds naadige Beskærmelse, og medens alt paa Rejsen paa underlig velsignet Maade er lagt til Rette for mig, er jeg nu kommet nær til Japan, 2 Maanedes efter at jeg rejste fra København. Inden jeg rejser videre for gennem Japan og Korea at komme til Antung omkring den 12. September, føler jeg Trang til at sende Hilsen og Tak til alle Venner, der sendte mig af Sted, og til de mange Venner, der har bedet for mig, at min Rejse maa lykkes. Jeg har egentlig ikke haft en eneste rigtig Vanskelighed paa hele den lange Rejse, og jeg tror, at Gud i Naade fremdeles vil lede mig paa Vejen, naar jeg blot i Tro kan være stille for ham.

Det er godt at rejse, naar „vor gode Haand er over os paa Vejen” (Esra 7, 9).

I Amerika var jeg den for-danske evangel. luth. Kirkes Gæst, og jeg kan ikke nok takke de mange danske Venner i Amerika for al den Kærlighed, de viste mig. Jeg holdt paa Vejen fra New York til San Francisco ca. 20 Møder, rejste mangen Nat og arbejdede om Dagen, men Gud gav mig Kræfter, og lod det lykkes for mig, og stor Glæde havde jeg ved at færdes mellem Venner, prædikte min Herres Ord, tale D. M. S.s Sag og se uhyre

meget kønt. Det var Aftalen, at jeg ved alle mine Møder skulde indsamle Ofre til Hedningemissionsarbejdet, der udføres af den forenede Kirke og D. M. S., og ikke smaa Offergaver blev lagt paa Altrene.

I disse Tider, da der ogsaa i Danmark tales en Del om amerikanske Præster og Mulighed for disse at blive Præster i Danmark, da er det stort at se, hvad Gud Herren har brugt og stadig bruger den forenede Kirke i Amerika til, og vi i Danmark bør med Tak og Ærbødighed se op til de Mennesker, der ofte med stort Besvær og under mange Savn har baaret Dagens Møje og har gjort et velsignet Arbejde til Sjæles Frelse og til Menighedens Opbyggelse.

Da jeg for 24 Aar siden sammen med afdøde Missionær H. Chr. Beck besøgte de danske Menigheder i Amerika, fik jeg stor Respekt for det Arbejde, der blev gjort af vore Landsmænd og blandt vore Landsmænd, men min Beundring er ikke blevet mindre ved, hvad jeg har set og oplevet paa denne Rejse. Jeg ønsker ikke, at Præsterne i den forenede Kirke skal rejse til Danmark for at blive der, nej, jeg ønsker, at de maa blive bevarede i og for Arbejde derovre, og at de med Frimodighed maa fortsætte med at bygge vor lutherske Kirke op blandt vore Landsmænd — sandelig, det er ikke et let Arbejde — men jeg betænker mig ikke paa at udtale, at mange af disse Præster mod Ære vilde udføre en Præstegering i Danmark, om en saadan blev dem betroet.

D. M. S.s Arbejde er kendt af mange danske Venner i Amerika, og ikke saa faa af vore Missionærer er personlig kendte og elskede blandt disse, og det er mit Haab, at ogsaa min Rejse maa have knyttet Baand imellem danske Venner i Amerika og D. M. S. Ikke faa Steder blev det sagt til mig: „Lad dog D. M. S.s Missionærer, naar de rejser til og fra Missionsmarken, rejse over Amerika; lad dem give sig Tid og gøre Ophold i blandt os; det vil betale sig for D. M. S., for Missionærerne og for os.” Ogsaa jeg tror, at det vilde „betale sig.” Den forenede Kirke har sit eget Hedningemissionsarbejde saavel blandt Indianerne som ogsaa i Japan, og det er et velsignet Arbejde, der øves begge Steder.

Den 21. August gik jeg om Bord i dette japanske Skib, der hedder Korea Maru, og under hele Sejladsen har vi haft det dejligste Vejr. Her er blandt Passagererne en Del, der skal til den Søndagsskolekongres, som afholdes i Tokio midt i Oktober; her er ogsaa en Del Missionærer, der skal dels til Japan, dels til Kina; dette gør, at Tønen om Bord er god og Samlivet fornøjeligt og frugtbar. Ved at lægge Mærke til disse udrejsende Missionærer og Missionsfamilier forstaar jeg endnu bedre end før, hvorledes vore egne Udsendinge har det, naar de rejser til og fra Missionsmarken, og jeg forstaar, at vi gør vel i at „befordre deres Rejse saaledes, som det er sømmeligt for Gud” (3. Joh. 6).

Iøvrigt er her om Bord Folk af alle Folkeslag og Tungemaal, flere Hundrede Japanere ser jeg daglig, men her er isvrigt baade Chinesere og Indere, Folk fra Filippinerne, Java og — ja, mange andre Steder fra, og der er meget at lægge Mærke til hos disse mange fremmede.

Forleden Dag var det den japanske Kejsers Fødselsdag, og den blev naturligvis festligholdt paa dette japanske Skib. Der var blandt andet til Adspredelse for Folket paa Dækket bygget et lille Teater, hvor der blev opført japansk Skuespil. Jeg saa lidt paa dette, og forstod ikke Spor af Mening i det, men svarede det til de Bifald, Japanerne gav det, saa maa det have været saare godt. Jeg kunde kun undres over, at Japanerne kunde sidde i mange Timer og se